

b) A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság nem vette figyelembe azt, hogy a ■■■■■ az adóhatósági vizsgálattal érintett időszakban (abban az időszakban, amikor az indítványozó a bankszámláról pénzüsszegeket vett fel) pénzforgalmat bonyolított, azaz rendelkezett azzal a pénzüsszeggel, amelyet az indítványozó a bankszámláról felvett (amennyiben az indítványozó nem adja át a pénzt az ügyvezetőnek, úgy a pénzforgalom is lehetetlen lett volna).

c) A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság teljes mértékben elmulasztotta a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti, kötelező tájékoztatást.

Az előterjesztett felülvizsgálati kérelem alapján eljáró Kúria a Kfv.I.35.212/2015/9. számú ítéletével a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság hivatkozott ítéletét hatályában fenntartotta.

Az a) pontban foglaltakkal kapcsolatosan a Kúria kifejtette:

„A banki készpénzfelvételre vonatkozó meghatalmazása alapján a Kft. képviselőjét a felperesnek a Kft. utasításai szerint és érdekének megfelelően kellett ellátni. Az ellátási kötelezettség megléte azonban nem azonos a kötelezettség teljesítésével: harmadik személyek irányába (ideértve az adóhatóságot is) azt objektív módon ellenőrizhetővé kell tenni. A készpénzfelvétel ténye a banki bizonylatok alapján kétséget kizáróan azonosítható, a Kft. javára való átadása azonban nem.

A korábbi ítéletekben már kifejtettek alkalmazásával az Szja tv. 28. § (1) bekezdés szerinti egyéb jövedelem megállapítása kapcsán irányadó, hogy a felperesnek a készpénzfelvételre vonatkozó meghatalmazás esetén is igazolnia kellett volna azt, hogy az általa felvett készpénz nem maradt nála, azt átadta másnak. Ennek következtében alaptalan volt a Kft.-nek a meghatalmazásból fakadó jogosultságára alapított felülvizsgálati előadás.

Megállapítható az is, hogy a felvett pénzüsszeghez kapcsolódó szja adóalanyiság vitatása kapcsán a felperes alapvetően figyelmen kívül hagyta, hogy a Kft.-vel fennálló jogviszony alapján a felperest terhelő elszámolásról a felperes nemcsak hogy okirattal nem rendelkezett, és ilyen okiratot a Kft.-nél sem lehetett fellelni, hanem megnevezni sem tudott olyan személyt, akinek átadott volna majd másfél milliárd forintot. Magányszemélyek közötti kis összegű pénzfelvételre vonatkozó meghatalmazások esetén ez utóbbi pl. elképzelhetetlen lenne.

Tekintettel arra, hogy más személlyel való elszámolás tényszerűen nem állapítható meg, az 1.488.450.000 forint utolsó igazolt birtokosa a felperes, az összeget nála kell megszerzettnek tekinteni, azt a felperesnek egyéb jövedelmeként szerepeltetnie kellett volna a 2008. évi szja bevallásában.”

A b) pontban foglalt kérdést (amely közvetve ugyan, de igazolta volna az indítványozó és a Kft. közötti elszámolást a Kúria nem vizsgálta, az arra való hivatkozás az ítéletben nem is szerepel.

A c) pontban megjelölt jogszabálysértésre vonatkozóan a Kúria ítélete a következőket tartalmazza:

„A felülvizsgálati kérelem eljárásjogi előadása kapcsán a Kúria megállapította, hogy az első fokú bíróság az első tárgyalás során a Pp. 324. § (1), 141. § (2) és (6) bekezdéseinek, és a Pp. 3. §-ának megjelölésével tájékoztatta a felperest a bizonyítással kapcsolatban. Kétségtelen,

hogy a Pp. 3. § kapcsán a (3) bekezdés önállóan nem lett rögzítve, azonban a tárgyalási jegyzőkönyv tartalmának egészéből egyértelmű, hogy az elsőfokú bíróság mind a jogvita eldöntése érdekében bizonyításra szoruló tényekről, mind a bizonyítás sikertelenségének következményeiről tájékoztatta a felperest. A tartalmi megfelelés követelményében a (3) bekezdés tételes megjelölésének hiánya nem vezethetett a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére.”

IV.

Az Alaptörvény B cikk (1) bekezdése:

„Magyarország független, demokratikus jogállam.”

Az Alaptörvény 28. cikke a következő rendelkezést tartalmazza:

„A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerint:

„Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

Az Alaptörvény XXIV cikkének (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikkének (1) bekezdése pedig a következők szerint rendelkezik:

„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

A Pp. 3. (3) bekezdése szerint:

„A jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása - ha törvény eltérően nem rendelkezik - a feleket terheli. A bizonyítás indítványozása elmulasztásának, illetve a bizonyítási indítvány elkésztés voltának jogkövetkezményei, valamint a bizonyítás esetleges sikertelensége törvény eltérő rendelkezése hiányában a bizonyításra kötelezett felet terheli. A bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni.”

A Kúria 1/2009. (VI.24.) PK véleménye a Polgári perrendtartás tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó szabályainak alkalmazásával kapcsolatos egyes kérdésekről többek között a következőket rögzíti:

“1) A Pp. 3. §-ának (3) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettség célja annak biztosítása, hogy a fél a bizonyítási indítványait a jóhiszemű és célszerű pervitel követelményeinek megfelelően előterjeszthesse.

2) A felet - függetlenül attól, hogy jogi képviselővel jár-e el - tájékoztatni kell arról, hogy a bíróság a Pp. 163. §-a alapján mely tényállításait itéli olyannak, amelyek bizonyításra szorulnak. A tájékoztatásnak a kereseti (vizontkereseti) kérelem és az ellenkérelem (kifogás) alapjaként előadottakból kiindulva, az anyagi jogi szabályok szerint jelentős tényekre kell vonatkoznia.

3) A tájékoztatást a bíróságnak a fél részére az eljárás olyan szakaszában kell megadnia, amikor a bizonyítandó tények már ismertek és megállapítható, hogy a fél nincs kellőképpen tisztában bizonyítási kötelezettsége tartalmával. A tájékoztatásnak folyamatosan igazodnia kell a felek per során változó nyilatkozataihoz, követnie kell az esetleges keresetváltoztatásokat, kereset kiterjesztéseket.

4) A tájékoztatásnak az adott tényállításokra vonatkozóan egyediesítettnek és teljeskörűnek, valamennyi elbírálásra kerülő kérelemre kiterjedőnek kell lennie. A tájékoztatási kötelezettség nem teljesíthető csupán a Pp. 3. §-ának (3) bekezdésére és 164. §-ának (1) bekezdésére utaló általános tájékoztatással.

...

7) A tájékoztatásnak - a szakértői bizonyítás szükségességét kivéve - a bizonyítási eszközökre általában nem kell kitérnie, azokra a bíróságnak csak akkor célszerű utalnia, ha a per adataiból megállapítható, hogy az adott bizonyítási eszköz (pl. okirat, tanú) igénybevétele nélkül a fél nem tud eleget tenni a bizonyítási kötelezettségének. A jogi képviselő nélkül eljáró felet azonban az adott esetben igénybe vehető bizonyítási eszközökről is tájékoztatni kell.

8) A tájékoztatást a jegyzőkönyvben vagy külön végzésben úgy kell rögzíteni, hogy annak tartalma utóbb egyértelműen megállapítható legyen.

9) Ha a bíróságnak a Pp. 141. §-ának (6) bekezdésében foglalt jogkövetkezményekről kell tájékoztatnia a felet, a tájékoztatást oly módon kell megtenni, hogy a fél számára egyértelműen felismerhető legyen: mely tényekre vonatkozóan, mennyi időn belül kell a bizonyítási kötelezettségének eleget tennie. A tájékoztatásnak ki kell terjednie arra is, hogy a kötelezettség elmulasztása esetén a bíróság a bizonyíték előterjesztésének bevétele nélkül határoz. Az elsőfokú bíróság a Pp. 235. §-ának (1) bekezdésében foglaltakról a jogi képviselő nélkül eljáró felet tájékoztathatja. A tájékoztatásnak a Pp. 260. §-ának (2) bekezdésére nem kell kiterjednie.”

V.

Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria az a) pontban megjelölt kérdésben hozott döntésével az Szja tv. vonatkozó szabályait az Alaptörvény 28. cikkében foglalt rendelkezésnek nem megfelelően, azt megsértve értelmezte, és hozta meg az Alaptörvény 28. cikkébe ütköző döntését.

A Kúria ugyanis akként foglalt állást, hogy a magánszemély által megszerzett bevétel körébe sorolt minden olyan vagyoni értéket, amelyet a magánszemély igazolhatóan birtokba vesz. A Kúria ezen álláspontja szerint a birtokba vétel megegyezik az Szja tv. 4. § (2) bekezdése szerinti

“megszerzés” fogalmával, azaz a vagyoni érték megszerzettnek minősül abban az esetben is, ha azt a magánszemély – a tulajdonszerzés szándéka nélkül, akár más javára – birtokban tartja.

A Kúriának ezen jogértelmezési álláspontja az indítványozó szerint szembehelyezkedik az Alaptörvényben megfogalmazott követelményekkel.

A Kúria álláspontjából kiindulva a birtokbavétellel megtörténik a birtokba vett vagyoni érték jövedelemként történő realizálása. Az viszont, hogy a megszerzett vagyoni érték adóalapot képez-e, a Kúria jogértelmezése szerint mindaddig nem dönthető el, ameddig a magánszemély a más javára birtokában tartott vagyoni értékkel az adott harmadik személlyel nem számol el (vagy az elszámolás nem igazolja, a két feltétel közötti különbségtétel nem követhető le a Kúria ítéletéből). Ez az álláspont azonban sem a józan ésszel, sem pedig a közjával nem egyeztethető össze.

Nincs olyan jogszabály ugyanis, amely kötelező erővel írná elő azt, hogy a magánszemély az általa más javára birtokában tartott vagyoni értékkel úgy számoljon el, hogy az az adóhatóság előtti eljárásban igazolást nyerhessen. Arra az esetre sincs külön jogszabályi rendelkezés, ha a magánszemély egy gazdasági társaság meghatalmazottjaként tartja birtokban az adott vagyoni értéket - ehhez polgári jogi, vagy adójogi eltérések, kivételek nem fűződnek. Életszerűtlen, és a mindennapi életben nem elvárható az, hogy a jogalanyok minden olyan esetet, amikor köztük vagyoni érték átadása történik, az adóhatóság (és a Kúria) nem megismerhető elvárásainak megfelelni kívánva dokumentáljanak.

Amennyiben a Kúria logikáját követjük, úgy sajnos egyáltalán nem kizárt, hogy adott esetben egy nyugdíjas házaspár valamelyik tagja által a házastársa nevében felvett nyugdíj válik adóalapot képező jövedelemmé, pusztán azért, mert a házastárs részére történő átadást sem okirattal, sem más módon nem tudja igazolni (esetleg azért, mert a házastárs az adóellenőrzés idején már nem él, vagy egészségügyi okokból nem tud nyilatkozatot tenni). Ugyanígy adóalapot képezhet a család, barát vagy munkatárs részére történő csomagátvétel is, ha az átvevő okirattal, vagy a meghatalmazó tanúvallomásával nem tudja igazolni azt, hogy a csomagot a meghatalmazó részére átadta – ez az eset pedig szintén igen könnyen előfordulhat pusztán azért is, mert a meghatalmazó esetleg külföldre távozik az ügyletet követő években.

A példák és a perbeli eset között jogi különbség nincs. Mindkét esetben a magánszemély más javára tart a birtokában valamilyen vagyoni értéket, mindkét esetben elszámolási kötelezettsége van a harmadik személlyel, és egyik esetben sem készül az elszámolásról okirat. A Kúria jogértelmezése szerint abban az esetben, ha az elszámolást a magánszemély nem tudja igazolni, úgy nála képez adóalapot a birtokba vett vagyoni érték annak ellenére, hogy azon tulajdonjogot nem szerzett.

A Kúria jogértelmezése így módon az Alaptörvény 28. cikkébe ütközik.

A Kúriának az a) ponttal kapcsolatos döntése mindemellett sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését is.

A Kúria döntése ugyanis úgy keletkeztet tulajdonjog-elvonást eredményező kötelezettséget (tehát az adófizetést) az indítványozó oldalán, hogy nem kerül kétséget kizáró igazolásra az ezzel kapcsolatos tulajdonnövekmény (azaz a vagyoni érték megszerzése). Az adófizetési kötelezettség ugyanis értelemszerűen a vagyonnövekményhez kapcsolódik, a magánszemélynek abban az esetben kell jövedelemadókat fizetnie, amennyiben jövedelemként

vagyont szerez. A jövedelemkénti vagyonszerzés ugyanakkor csak abban az esetben történik meg, amennyiben a magánszemély a vagyonon, vagyoni értéken tulajdonjogot szerez – ideértve azt az esetet is, amennyiben tartozástól szabadul, hiszen ilyen esetben is megszerzi a tulajdonjogát annak a vagyoni eszköznek, amely adott esetben a tartozás csökkentésére szolgálna. Megjegyzem, az Alaptörvény ezen rendelkezéséből kiindulva is cáfolható a Kúria már fent részletezett, a “megszerzés” adójogi fogalmát a “birtokba vétel” általános fogalmának megfelelő érvelése.

A jelen jogesetben azonban fel sem merül az, hogy a Kúria kimondta volna: az indítványozó tulajdonjogot szerzett az általa birtokba vett pénzüsszegen. A Kúria csupán annyit rögzített: a pénzüsszeg utolsó igazolt birtokosa az indítványozó volt. Ebből következően azonban az is megállapítható, hogy a Kúria a tulajdonjog-elvonást eredményező adófizetési kötelezettséget olyan jogi helyzethez párosít, ahol a tulajdonjog megállapításra nem került.

A jogok és kötelezettségek egyenértékűségéből kiindulva (tehát hogy tulajdonjog-elvonás csak a tulajdonjog megszerzéséhez, vagy már megszerzett tulajdonjog fennállásához kapcsolódhat) viszont ilyen módon azt kellene megállapítani, hogy amennyiben az indítványozó a vagyoni érték után a megállapított jövedelemadót megfizeti, úgy a hivatkozott pénzüsszeg tulajdonjogát is megszerzi. Értelemszerű ugyanis, hogy csak olyan vagyoni érték után lehet adófizetési kötelezettséget megállapítani, amely vagyoni érték tulajdonjogát az adózó megszerezte. Ez a gondolatmenet ugyanakkor nem csak az indítványozó oldalán eredményez a tulajdonjog elvonásával (az adófizetési kötelezettséggel) tulajdonjog csökkenést, hanem azon harmadik személy tulajdonjoga is sérül, akinek a javára, akinek a nevében került birtokba vételre a perbeli pénzüsszeg. Az adófizetés azonban ilyen tulajdonjog változást nem eredményezhet, így a Kúria döntése értelemszerűen sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakat.

VI.

Mint az fentebb kifejtésre került, a Kúria a felülvizsgálati kérelemben szereplő, a jelen alkotmányjogi panaszban b) megjelölés alatt idézett jogszabálysértéssel egyáltalán nem foglalkozott, azt ítéletében nem szerepeltette, és annak sem adta indokát, miért siklott át a felülvizsgálati kérelem ezen szakaszán.

Az Alaptörvény XXIV cikkének (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikkének (1) bekezdése azonban nem csak annyit jelent, hogy jogot fogalmaz meg az indítványozó (mint a jogok címzettje) oldalán. Ezek a rendelkezések kötelezettséget keletkeztetnek a jogalkalmazók oldalán. Ez a kötelezettség pedig annyit jelent, hogy a jogalkalmazók kötelesek elbírálni a hozzájuk beérkező kérelmeket. Azzal, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott, részletesen megjelölt jogszabálysértés elbírálását, az arra való utalást, vagy az elbírálás mellőzésének okát nem szerepeltette ítéletében, az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXIV cikkének (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikkének (1) bekezdése által az indítványozó részére biztosított jogokat sértette meg, hiszen az indítványozó által megjelölt jogszabálysértés felülvizsgálata elmaradt.

Lényeges lett volna ezen kérdés elbírálása abból a szempontból is, hogy a Kúria ítéletének (és a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletének is) lényeges hivatkozási eleme volt az, hogy az indítványozó nem tudta igazolni, hogy a birtokba vett pénzüsszeget harmadik személynek átadta (az indítványozó egyébként tett nyilatkozatot a pénzt átvevő személyre vonatkozóan). A [REDACTED] [REDACTED] pénzüforgalmának vizsgálatával azonban megállapítható lett volna az, hogy a [REDACTED] [REDACTED] ténylegesen teljesített-e kifizetéseket a tárgyban időszakban.

Mivel az indítványozó a [REDACTED] bankszámlájáról valamennyi, oda érkező pénzüsszeget fel kellett, hogy vegye, a kifizetések forrása értelemszerűen csak az a pénz lehetett, amelyet az indítványozó felvett. Ez alapján pedig nyilvánvaló, hogy a pénz a [REDACTED] részére átadásra került.

A Kúria ítélete pontosan a fenti kérdéskör vizsgálatát tette lehetetlenné, hiszen a felülvizsgálati kérelmet elutasító döntés magát az ügyet zárta le, további bizonyítási és jogorvoslati lehetőség nélkül. Az ítéletben nem került megjelölésre, hogy a hivatkozott jogszabálysértés vizsgálata milyen okból maradt el – ennek hiányában viszont csak az állapítható meg, hogy a Kúria a kérelmet elbírálatlanul hagyta, ez pedig sérti az Alaptörvény jelen pontban is hivatkozott rendelkezéseit, valamint értelemszerűen az Alaptörvény B cikk (1) bekezdésében megfogalmazott, alapvető jelentőségű rendelkezést.

VII.

A c) pontban megjelölt jogszabálysértést, azaz a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettség megsértését a Kúria nem látta igazoltnak.

A Kúria ítéletében rögzítésre került azon jogi álláspont, mely szerint a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság eleget tett a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglalt követelménynek, azaz megfelelően tájékoztatta az indítványozót arról, hogy mik a perben bizonyítandó tények, ezek bizonyítására melyik peres fél köteles, és melyek a bizonyítás sikertelenségéhez fűződő jogkövetkezmények. A Kúria álláspontja szerint a fentiek tartalmilag szerepelnek a per tárgyalási jegyzőkönyvében, azonban a jegyzőkönyvet áttekintve megállapítható, hogy ez az álláspont téves.

Elsődlegesen rögzítendő, miért fontos eljárásjogi kérdés a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettség.

Mint ahogy az Alaptörvény fenti hivatkozott szakaszai is rögzítik, a felet megilleti a tisztességes eljáráshoz való jog. A tisztességes eljárás alapvető követelményei közé tartozik az, hogy a fél a jogaival, kötelezettségeivel, a perben eldöntendő és bizonyítandó kérdésekkel, valamint a bizonyítás, vagy annak elmaradása jogkövetkezményeivel tisztában legyen. Különösen lényeges ezen követelmények érvényesülése akkor, ha a fél a perben jogi képviselő nélkül jár el. A perben az indítványozó jogi képviselő nélkül járt el, csak a felülvizsgálati eljárás során volt jogi képviselője.

A Pp. 3. § (3) bekezdése az alapvető jogok és kötelezettségek, garanciális eljárási szabályok között rögzíti, hogy *“A bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni.”* Amennyiben a jogszabályban előírt tartalmú tájékoztatást a bíróság nem teszi meg, úgy egyértelműen jogszabálysértő módon jár el. A tájékoztatásnak nem kérdés formájában kell megtörténnie, hanem azt a bíróságnak kifejezetten a bíróság felől a peres fél felé irányuló határozott, egyoldalú nyilatkozatként kell megadnia.

A Kúria 1/2009. (VI.24.) PK véleménye nem véletlenül rögzíti a tájékoztatással kapcsolatos formai és tartalmi követelményeket. Ez a kollégiumi vélemény egyértelmű iránymutatással szolgál valamennyi alsóbb bíróság részére arra vonatkozóan, hogyan kell a Pp. szabályainak maradéktalan betartásával eljárni, hogyan lehet a jóhiszemű és tisztességes eljárást biztosítani. Tény, hogy a Kúria kollégiumi véleménye nem köti a Kúria eljáró tanácsait, azonban az

Alaptörvény B cikk (1) bekezdésében megfogalmazott jogállamiság követelménye magában foglalja a jogbiztonság fogalmát is. A jogbiztonság fogalma pedig értelemszerűen jelenti azt is, hogy az eljáró bíróságok bizonyos kérdésekben egységes, kiszámítható döntéseket hoznak. Ilyen kérdésnek minősül a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettség előírt tartalma, valamint hogy annak jegyzőkönyvi (vagy külön végzésben történő) rögzítésére milyen szabályok az irányadók. Amennyiben a Kúria bizonyos tanácsa el kíván térni egy ilyen jogkérdésben hozott kollégiumi véleménytől, úgy az az indítványozó álláspontja szerint értelemszerűen sérti a jogbiztonság, ezen keresztül pedig a jogállamiság előírását, emellett pedig a tisztességes eljáráshoz való jogot is.

A jogalanyok ugyanis a jogvitában értelemszerűen a hatályos jogszabályok alapján kérhetik ügyük elbírálását, ezek ismeretében készülhetnek a peres eljárásra, mérhetik fel jogaikat és kötelezettségeiket. A hatályos jogszabályok mellett fontos iránymutatásul és zsinórmértékül szolgálnak az egyes eseti döntések, de ezeknél sokkal lényegesebbek azok a jogalkalmazási és jogértelmezési előírások, amelyeket a Kúria hoz meg, és tesz közzé. Ezen előírásokat az alsóbb bíróságok folyamatosan alkalmazni és betartani törekednek, hiszen az egységes jogalkalmazás alapvető elvárás a bíróságokkal szemben. A bírói függetlenség nyilvánvalóan teret ad a tényállások eltérő mérlegelésére, azonban az indítványozó álláspontja szerint nem terjedhet ki arra, hogy bizonyos eljárási szabályok tekintetében a Kúria által előírt, és mindenki által megismerhető módon közzétett jogértelmezést az eljáró bíró felülbírálja. Természetesen előfordulhat, hogy egy alsóbb bíróság az egységes állásponttól eltér a döntésében, de a jogorvoslati eljárások pontosan az ilyen jogértelmezési anomáliák korrigálására hivatottak – és a jogorvoslati eljárások legmagasabb szintjén álló Kúria hivatott arra, hogy az ilyen jellegű ügyekben végső döntést hozzon. Pontosán ilyen döntés a már hivatkozott, 1/2009. (VI.24.) PK vélemény is, hiszen az eltérő jogalkalmazási álláspontok egységesítése érdekében került meghozatalra. Azzal viszont, hogy a már létező kollégiumi véleménnyel szemben, annak tartalmával teljesen szembehelyezkedve hozza meg a Kúria valamely tanácsa a döntését, értelemszerűen sérül a jogbiztonság, hiszen a peres fél a Kúria egységes jogalkalmazásában bízva, arra alapítva fordul a legmagasabb szintű bírósághoz, ahol pedig a már korábban kinyilvánított véleménnyel ellentétes döntés születik.

Nem kérdéses, hogy az 1/2009. (VI.24.) PK vélemény a későbbiekben pontosításra került annyiban, hogy a másodfokú bíróságok részére a Kúria az 1/2014. (VI. 30.) PK véleményben előírta: a másodfokú bíróságoknak az ítéleteket csak a legvégső esetben kell hatályon kívül helyezni, és lehetőség szerint törekedni kell a Pp. 3. § (3) bekezdésében megfogalmazott előírások megsértése esetén az elsőfokú eljárás hibáinak kijavítására. Ez azonban csak annyit jelent, hogy az esetleg hiányos, vagy hiányzó tájékoztatást a másodfokú bíróságnak pótolnia kell, és amennyiben ez lehetséges, úgy az elmaradt bizonyítást a másodfokú bíróságnak kell felvennie. Ha azonban a bizonyítás felvételére a másodfokú eljárásban nincs lehetőség, úgy értelemszerűen az elsőfokú döntést hatályon kívül kell helyezni.

A közigazgatási perek esetében azonban az 1/2014. (VI. 30.) PK vélemény alkalmazása nem lehetséges. A közigazgatási perekben jellemzően nincs másodfokú eljárás, azaz nincs olyan bíróság, amely a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatást az elsőfokú bíróság helyett megtehetné. Nincs lehetőség továbbá arra sem, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárásban korrigálja az alsóbb bíróság eljárásának hiányosságait, és vegyen fel bizonyítást. A közigazgatási perekben alkalmazandó eljárási szabályok viszont nagyrészt megegyeznek az általános polgári peres szabályokkal – figyelemmel persze a speciális, kizárólag a közigazgatási perekre irányadó jogszabályi rendelkezésekre, amelyek a Pp. 3. § (3) bekezdésének

alkalmazását nemhogy nem zárják ki, de ahhoz képest még további tájékoztatási kötelezettséget is előírnak az eljáró bíróság számára.

A fentiekből megállapítható, hogy a Pp. 3. § (3) bekezdése általános jellegű, garanciális szabály, amelyet valamennyi, a Pp. szabályai szerint eljáró bíróság alkalmazni köteles. Amennyiben pedig valamely bíróság ezen szabályokat megszegve jár el, úgy eljárása kétségkívül jogellenesnek minősül.

A jogellenes bírói döntés jogkövetkezményeinek egységessége olyan általános elvárás, amely részben az Alaptörvény B cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményén, részben az Alaptörvény XXIV cikkének (1) bekezdésében és XXVIII. cikkének (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogon alapszik.

A konkrét ügy sajátosságai kapcsán a következők rögzítendők:

- i) A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság külön végzésben nem tájékoztatta a feleket a bizonyítandó tényekről, és a bizonyítás elmaradásának jogkövetkezményeiről.
- ii) A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a tárgyaláson sem tájékoztatta a feleket a bizonyítandó tényekről, és a bizonyítás elmaradásának jogkövetkezményeiről.
- iii) A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a tárgyaláson kérdést tett fel az indítványozó mint felperes részére a bizonyítással kapcsolatban anélkül, hogy a bizonyítás sikertelenségének jogkövetkezményeiről az indítványozót, mint felperest tájékoztatta volna.
- iv) A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság csupán a 2014. november 10. napján megtartott tárgyalás befejezésekor tett olyan tájékoztatást (9. számú jegyzőkönyv 3. oldal), amely szerint ha a felperes a bizonyítási indítványát nem tartja fenn, úgy *“a következő tárgyaláson újabb bizonyítási indítványok és nyilatkozatok bevárása nélkül, a rendelkezésre álló adatok alapján fog a kereset érdemében dönteni (Pp. 324. § (1) bekezdése, 3. §-a, 141. § (2) és (6) bekezdése)”*.

Az 1/2009. (VI.24.) PK vélemény egyértelmű elvárásokat fogalmaz meg a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatással kapcsolatban:

“4) A tájékoztatásnak az adott tényállításokra vonatkozóan egyediesítettnek és teljeskörűnek, valamennyi elbírálásra kerülő kérelemre kiterjedőnek kell lennie. A tájékoztatási kötelezettség nem teljesíthető csupán a Pp. 3. §-ának (3) bekezdésére és 164. §-ának (1) bekezdésére utaló általános tájékoztatással.

...

7) A tájékoztatásnak - a szakértői bizonyítás szükségességét kivéve - a bizonyítási eszközökre általában nem kell kitérnie, azokra a bíróságnak csak akkor célszerű utalnia, ha a per adataiból megállapítható, hogy az adott bizonyítási eszköz (pl. okirat, tanú) igénybevétele nélkül a fél nem tud eleget tenni a bizonyítási kötelezettségének. A jogi képviselő nélkül eljáró felet azonban az adott esetben igénybe vehető bizonyítási eszközökről is tájékoztatni kell.

8) A tájékoztatást a jegyzőkönyvben vagy külön végzésben úgy kell rögzíteni, hogy annak tartalma utóbb egyértelműen megállapítható legyen.”

Megállapítható, hogy a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a tájékoztatási **kötelezettségét teljes mértékben elmulasztotta**. Ehhez képest a Kúria azt állapította meg, hogy a tájékoztatás megtörtént. Az indítványozó előtt nem világos, hogy a tárgyalási jegyzőkönyv mely részének tartalma alapján jutott a Kúria arra a következtetésre, hogy a tájékoztatás megtörtént, mivel ilyen tartalmú szöveg a jegyzőkönyvben sehol sem szerepel, mi több, a tárgyaláson sem hangzott el a tájékoztatás.

A Kúria által hivatkozott, a tárgyalási jegyzőkönyv végén található tájékoztatás emellett azért sem tekinthető a Pp. 3. § (3) bekezdésének (és az 1/2009. (VI.24.) PK véleménynek) megfelelő tájékoztatásnak, mert amellett, hogy a kötelező elemeket nem tartalmazza, a jogi képviselő nélkül eljáró indítványozó esetében még további elemekkel kellett volna, hogy kiegészüljön. Erre azonban nem került sor. Az indítványozó álláspontja szerint a jogi képviselő nélkül eljáró felet, mint ahogy az 1/2009. (VI.24.) PK véleményben is megfogalmazásra kerül, részletesebben szükséges tájékoztatni a bizonyítandó tényekről és az igénybe vehető bizonyítási eszközökről, hiszen csak ezek ismeretében tud arról nyilatkozni, hogy a bizonyítandó tényre bizonyítást fel tud-e ajánlani. Ez a jelen perben nem történt meg, a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság csupán arra kérdezett rá, hogy egy bizonyos tény az indítványozó tud-e bizonyítani anélkül, hogy a tény fontosságáról, perdöntő jellegéről az indítványozót tájékoztatta volna. Így azonban pontosan az a helyzet állt elő, amely kiküszöbölésére a Pp. 3. § (3) bekezdése hivatott, azaz az indítványozó anélkül vett részt a perben, hogy tudta volna, mely tényt tartja a bíróság relevánsnak, bizonyítandónak, és mi a bizonyítás sikertelenségének eredménye. Mindehhez képest döntött úgy a Kúria, hogy a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság elegett tett a Pp. 3. § (3) bekezdésében rögzített kötelezettségének.

Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria ezen tartalmú döntése teljes mértékben szembenáll a már fentebb megjelölt, az Alaptörvényben rögzített szabályozással, hiszen a tisztességes eljárás követelményeinek semmilyen módon nem felel meg az a helyzet, amikor a Kúria nyilvánvalóan az iratok tartalmával szemben fogalmaz meg joghatást eredményező tényállítást. Ugyanígy, a jogállamiság és az ebből levezethető jogbiztonság követelményének meg nem felelő eljárás az, amelyben egy ilyen megállapításra sor kerülhet, hiszen a Kúriától minimálisan is elvárható az iratok tartalmának megfelelő megállapítások megtétele.

Az ügyben hozott döntés rendkívül jelentős abból a szempontból is, hogy általános érvényű, garanciális jelentőségű jog érvényesüléséről van szó. A jelenlegi helyzetben a Kúria által megfogalmazott, az alsóbb bíróságokat érintő (bár értelemszerűen nem részükre címzett) üzenet az, hogy a Pp. 3. § (3) bekezdésében megfogalmazott tájékoztatási kötelezettség elmulasztása nem lényeges eljárásjogi kérdés, az esetleg elhangzott tájékoztatás jegyzőkönyvben vagy külön végzésben történő rögzítése szintén nem eredményez lényeges szabálysértést, és szemben az 1/2009. (VI.24.) PK vélemény 4. pontjának második mondatával, igenis teljesíthető a jogszabályhelyre történő pontatlan hivatkozással. Az indítványozó szerint ez szintén a jogbiztonságot sértő része a döntésnek, hiszen pontosan ellenkező hatással bír, mint a már többször megjelölt 1/2009. (VI.24.) PK vélemény.

Lényeges ebben a körben az is, hogy ha az 1/2009. (VI.24.) PK vélemény nem született volna meg, úgy a fent részletezett probléma felmerülhet-e. Az indítványozó álláspontja szerint igen,

hiszen egy, a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti, a bíróságot terhelő kötelezettség teljesítése és teljesülése alapvető jelentőségű mind a jogalkalmazó, mind a felek szempontjából. A jelen ügyben ugyanis a jegyzőkönyv tartalmából az állapítható meg, hogy a hivatkozott tájékoztatás teljes mértékben elmaradt. Az, hogy a bíróság a tárgyalás végén hivatkozik a Pp. 3. §-ára, semmilyen mértékben nem jelenti a tájékoztatási kötelezettség teljesítését, hiszen a tájékoztatásnak meg kell történnie, az független a jogszabályhelyre történő hivatkozástól. A jegyzőkönyvből megállapítható módon a tájékoztatás, amely a bíróság felől az ügyfél irányába történő egyoldalú felhívás vagy nyilatkozat, **nem történt meg**. Ennek okán az a kérdés, hogy a tájékoztatás egyébként megfelelt-e az 1/2009. (VI.24.) PK vélemény által előírt követelményeknek, fel sem merül, hiszen a nem létező tájékoztatás tartalma sem ellenőrizhető ilyen módon.

A fentiek alapján aggálytalanul kijelenthető, hogy a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a tájékoztatás elmulasztásával, a Kúria pedig a tájékoztatás megtörténtének, valamint szabályszerűségének megállapításával az B cikk (1) bekezdésébe, az Alaptörvény XXIV cikkének (1) bekezdésébe és XXVIII. cikkének (1) bekezdésébe ütköző, alaptörvény-ellenes döntést hozott.

VIII.

A fent előadottakat összefoglalva az indítványozó álláspontja szerint mind a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, mind pedig a Kúria egy alaptörvény-ellenes, a jogbiztonság és a tisztességes eljárás követelményeinek meg nem felelő eljárást követően hozott olyan döntést, amely az Alaptörvény B cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikkének (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikkének (1) bekezdése előírásainak nem felel meg, sérti az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát, így alaptörvény-ellenesnek minősül.

A Kúria ítéletével szemben az indítványozónak további jogorvoslatra lehetősége nincs.

A Kúria ítéletét az indítványozó jogi képviselője 2016. március 16. napján vette kézhez. A kézhezvételtől számított 60. nap 2016. május 15. napja, amely nap vasárnap, így munkaszüneti nap. 2016. május 16. napja szintén munkaszüneti napnak minősül (pünkösd), az első munkanap 2016. május 17. napja.

A T. Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, valamint az indítványozó jogosultságát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. § a) és b) pontjai alapozzák meg.

Az ügyben perújítás, vagy egyéb jogorvoslati eljárás nincs folyamatban.

Az indítványozó az indítványban szereplő személyes adatai nyilvánosságra hozatalához nem járul hozzá.

Mindezek alapján kérem, hogy a T. Alkotmánybíróság a hivatkozott döntések alaptörvény-ellenességét megállapítani, és azokat megsemmisíteni szíveskedjék.

Tisztelettel csatolom:

- a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.545/2014/20. számú ítéletét másolati példányban,
- a Kúria Kfv.I.35.212/2015/9. számú ítéletét másolati példányban,
- a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.545/2014/9. számú tárgyalási jegyzőkönyvét másolati példányban,
- az indítványozó által a jogi képviselő részére adott ügyvédi meghatalmazás eredeti példányát.

Budapest, 2016. május 13.

